

Umeå universitet

901 87 Umeå

Luntmakargatan 13, Box 7851,
SE-103 99 Stockholm, Sweden
Tfn/Phone: +46 8 563 085 00
Fax: +46 8 563 085 50
hsv@hsv.se, www.hsv.se

Per-Gunnar Rosengren
08-563 088 16
per-gunnar.rosengren@hsv.se
BESLUT

2010-02-05
Reg.nr 83-6347-09

Ansökan från Umeå universitet om andra krav för språkkonsultprogrammet

Ärendet

Umeå universitet ansökte den 1 december 2009 om att få använda andra krav för språkkonsultprogrammet (dnr UmU 521-3178-09). Umeå universitet avser att använda områdesbehörighet 2 för behörighet till utbildningen, med ett generellt undantag för aktuellt språk steg 3. Universitetet vill även ställa krav på ”mycket god förmåga att uttrycka sig i skrift på svenska och engelska”. Kravet bedöms med hjälp av ett antagningsprov.

Högskoleverket beslutade den 1 april 2008 att Umeå universitet skulle få tillstånd att använda behörighetskraven ovan till och med antagningen till höstterminen 2010. I standardbehörighetssystemet fanns en standardbehörighet för antagningsprov men den finns inte i områdesbehörighetssystemet som ska användas för antagning till utbildning som påbörjas höstterminen 2010. Umeå universitet ansöker därför om att fortsatt få använda antagningsprov.

Lärosätets motivering

Umeå universitet bedriver språkkonsultprogrammet om 180 högskolepoäng som leder fram till en kandidatexamen. Språkkonsultprogrammet förutsätter en mycket god språkförmåga för att kunna tillgodogöra sig utbildningen och den måste kunna bedömas på ett tillförlitligt sätt. Enligt Umeå universitet är provet därför en förutsättning för att kunna bedriva utbildningen. Med hjälp av behörighetskravet kan utbildningen få en homogen studentgrupp med avseende på förkunskaper. Umeå universitet hänvisar även till att Stockholms universitet har tillstånd till ett liknande prov för den språkkonsultutbildning som bedrivs där.

Umeå universitet vill ställa behörighetskravet ”mycket god förmåga att uttrycka sig i skrift på svenska och engelska”. För att en sökande ska bedömas behörig enligt det kravet ska han eller hon uppfylla följande :

- Säker språkkänsla
- Korrekt grammatik

- Väl etablerad ordkunskap
- Förmåga att disponera texter
- Förmåga att hitta relevant information i texter
- Förmåga att skriva enkelt men exakt
- Förståelse av krav i olika genrer
- God språkförmåga i engelska
- Väl etablerad ordkunskap i engelska

Det prov som sökande till utbildningen ska skriva har till uppgift att pröva om de sökande uppfyller dessa kriterier. Antagningsprovet som ska genomföras för antagningen till höstterminen 2010 har samma utformning som tidigare prov och kommer att bestå av fyra uppgifter.

1. Att skriva en kort artikel utifrån aktuell myndighetsinformation. En vetenskaplig text ska omarbetas till en populärvetenskaplig text. De sökandes förmåga att disponera en text och förmedla information på ett lättillgängligt sätt prövas. Uppgiften är en så kallad spärruppgift och den som inte blir godkänd på denna är inte med i den fortsatta bedömningen.
2. En längre informativ text ska omarbetas till ett pressmeddelande. Här prövas den sökandes förmåga att snabbt kunna hitta den mest väsentliga informationen och förmågan att sammanställa den på ett översiktligt sätt.
3. En språkligt komplicerad text ska redigeras till en läsvänlig och lättförståelig text (klarspråk). Den sökandes läsförmåga och förmåga att uttrycka sig klart och tydligt prövas.
4. Översättning av en svensk text till engelska. Den sökandes förmåga att uttrycka sig på engelska samt den sökandes ordkunskap prövas.

Alla ansökningar bedöms av en bedömningsgrupp av lärare vid institutionen för språkstudier. Först kontrolleras spärruppgiften och därefter fortsätter bedömningen med endast de sökande som godkänts där. För att vara godkänd på provet krävs att en sökande är godkänd på varje uppgift.

I bedömningen av proven används följande allmänna bedömningskriterier:

- Instruktionerna ska ha följts
- Alla uppgifter ska vara slutförda
- Texternas disposition ska vara tydlig
- Ett korrekt språkbruk ska användas
- Studenternas texter ska vara stilistiskt konsekventa

De olika uppgifterna bedöms med hjälp av följande kriterier:

1. Spärruppgiften

- Texten får vara högst 200 ord lång
- Texten är väldisponerad, dvs. den följer en klar röd tråd utan onödiga utvecklingar
- Den viktiga myndighetsinformationen går fram – texten informerar om det viktiga i bakgrundsinformationen
- Textens stilnivå är utformad för målgruppen, t.ex. ungdomar etc. (omtalas i uppgiften). Här är valet av termer viktig samt läsbarheten rent syntaktiskt.

2. Pressmeddelande

- Texten får vara högst 500 ord lång
- Den sökande ska visa att den viktigaste informationen tagits fram
- Innehållet ska vara korrekt återgivet
- Dispositionen ska följa pressmeddelandet som genre med det viktigaste – det för allmänheten mest intressanta – först

3. Redigering av byråkratsvenska

- Det ska framgå av svaret att den sökande förstått källtexten
- Texten skall stiltransponeras från byråkratiskt språkbruk till klarspråk, dvs. utan att förlora information ska källtexten skrivas om och kunna förstås av personer med fullgoda kunskaper i svenska

4. Översättningsuppgiften

- Texten ska vara författad på acceptabel engelska utan några elementära grammatiska fel
- Innehållet skall överföras till engelska utan överhoppade avsnitt och tillägg
- Den sökande ska med sin översättning visa att de har tillräckligt engelskt ordförråd för att kunna följa komplexa texter i engelska

Samtliga fyra bedömare deltar i bedömningen av spärruppgiften. Övriga uppgifter bedöms av två lärare. Rättningen sker i positiv anda och endast om hela bedömningsgruppen är överens om att en lösning är underkänd så underkänns den sökande. Sökande som inte uppfyller de allmänna kriterierna saknar förutsättningar för att tillgodogöra sig utbildningen.

Behörighetsgränsen är att kunna redigera och skriva text på ett korrekt sätt vad gäller ordval, genre och grammatik.

Urvalet till utbildningen sker med hjälp av betyg och högskoleprovsresultat.

Högskoleverkets bedömning

De behörighetskrav som får ställas för en utbildning på grundnivå som riktar sig till nybörjare, ska enligt 7 kap. 8 § högskoleförordningen vara *helt nödvändiga* för att studenten ska kunna tillgodogöra sig utbildningen. Högskoleverket har möjlighet att enligt 7 kap. 11 § högskoleförordningen bevilja en ansökan om andra krav än de som följer av de områdesbehörigheterna, om det finns särskilda skäl.

I det tidigare standardbehörighetssystemet fanns en standardbehörighet för antagningsprov. I områdesbehörighetssystemet finns inte antagningsprov, utan de lärosäten som vill tillämpa ett sådant prov för särskild behörighet måste ansöka om tillstånd. Högskoleverkets tillstånd för Umeå universitet från april 2008 gäller för tre antagningsomgångar från och med antagningen till höstterminen 2008. Umeå universitet antar till programmet varje hösttermin vilket innebär att Umeå universitet egentligen har tillstånd även för antagningen till höstterminen 2010. Men eftersom områdesbehörighetssystemet har införts är det rimligt att tillståndet prövas igen.

Högskoleverket anser att det är rimligt att använda ett prov för att bedöma de sökandes förmåga att tillgodogöra sig språkkonsultutbildningen. Högskoleverket anser dock att spärruppgiften kan medföra att bedömningen av en sökande görs på otillräckligt underlag. Spärruppgiften kan även innebära att en sökande får mindre möjlighet att göra sig själv rättvisa genom att hela provsvaret inte bedöms. Högskoleverket anser dock att de åtgärder som Umeå universitet vidtagit för att försäkra sig om att bedömningarna av spärruppgiften håller god kvalitet är tillräckliga. Högskoleverket rekommenderar dock att Umeå universitet i tveksamma fall rättar alla fyra uppgifterna i provet. Högskoleverket anser därför att det finns skäl att bevilja ansökan enligt 7 kap. 11 § högskoleförordningen.

Av det tidigare beslutet framgick även att universitet inför en ansökan om fortsatt tillstånd skulle redovisa uppgifter om antal sökande och antagna samt ej antagna, de antagnas studieprestationer och genomströmning. Redovisningen ska alltså vara Högskoleverket till handa efter antagningen till höstterminen 2010. Enligt Högskoleverkets nya riktlinjer ges emellertid inte längre några tidsbegränsade tillstånd utan det nya tillståndet gäller utan tidsbegränsning. Umeå universitet behöver därför inte heller göra en uppföljning efter antagningen till höstterminen 2010 utan Högskoleverket kommer istället att kontakta universitet för att följa upp användningen av provet. Detta kommer att ske tidigast under våren 2011.

Högskoleverkets beslut

Högskoleverket beslutar med stöd av 7 kap. 11 högskoleförordningen att Umeå universitet till antagningen på språkkonsultprogrammet, förutom grundläggande behörighet och områdesbehörighet 2, får ställa krav på godkänt resultat på antagningsprov eller ”mycket god förmåga att uttrycka sig i skrift på svenska och engelska”.

Umeå universitet behöver inte ansöka om förnyat tillstånd för behörighetskravet utan tillståndet gäller utan tidsbegränsning. Universitetet bör däremot underrätta Högskoleverket om universitetet vill ändra eller justera i tillståndet och i

antagningsprovet. Då kan tillståndet behöva omprövas. Högskoleverket kan även besluta att följa upp provet och dess funktion.

Beslut i detta ärende har fattats av Leif Strandberg, ansvarig för Högskoleverkets tillståndsgivning, efter föredragning av utredare Per Gunnar Rosengren.

Leif Strandberg

Per Gunnar Rosengren